

Polskie kolędy

Anioł pasterzom mówił

Najstarsza kolęda polska, tekst z rękopisu kórnickiego z 1551 - 1555r.; zapis nutowy za K.Mioduszewskim, "Wielki Śpiewnik kościelny" 1838

Anioł pasterzom mówił:
Chrystus się nam Narodził
W Betlejem, niebardzo podłym mieście
Narodził się w ubóstwie
Pan wszego stworzenia

Taki Pan chwały wielkiej
uniżył się marności
pałacu wysokiego, żadnego
nie miał zbudowanego
Pan wszego stworzenia

Chcąc się dowiedzieć tego
Poselstwa wesołego
Bieżeli do Betlejem spieszliwie
Znaleźli Dziecię w chliwie
Maryję z Józefem

Bóg się rodzi

Tekst F. Karpińskiego napisany przed 1792r.: melodia w wersji M. Mioduszewskiego, "Wielki śpiewnik kościelny" 1838

Bóg się rodzi, moc truchleje
Pan niebiosów obnażony;
Ogień krzepnie, blask ciemnieje
Ma granice - Nieskończony;
Wzgardzony - okryty chwałą
Śmiertelny - król nad wiekami,
A słowo ciałem się stało
I mieszkało między nami.

Cóż masz niebo nad ziemiany?
Bóg porzucił szczęście swoje,
Wszedł między lud ukochany
Dzieląc z nim trudy i znoje:
Niem mało cierpiał nie mało,
Żeśmy byli winni sami
A słowo ciałem się stało
I mieszkało między nami

W nędznej szopie urodzony
Żłób mu za kolebkę dano;
Cóż jest czym był otoczony?
Bydło pasterze i siano.
Ubodzy was to spotkało
Witać Go przed bogaczami
A słowo...

Podnieś rękę, Boże Dziecię,
Błogosław ojczyznę miłą,
W dobrych radach, w dobrym bycie
Wspieraj jej siłę swą siłą,
Dom nasz i majątność całą
I Twoje wioski z miastami
A Słowo ...

Gdy się Chrystus rodzi

Tekst za M. Mioduszewskim, "Kolędy i pastorałki", 1843; melodia w wersji dziś powszechnie śpiewanej

Gdy się Chrystus rodzi
I na świat przychodzi,
Ciemna noc w jasnościach
Promienistych brodzi.
Aniołowie się radują
Pod niebiosy wykrzykują:
 Gloria, gloria, gloria
 In excelsis Deo

Mówią do pasterz
Którzy trzód swych strzegli
Aby do Betlejem
Czym prędzej pobiegli,
Bo się narodził Zbawiciel
Wszego świata Odkupiciel
 Gloria...

Dzisiaj w Betlejem

Tekst podaje "Śpiewniczek" J. Siedleckiego, 1903 - 1909

Dzisiaj w Betlejem, dzisiaj w Betlejem
Wesoła nowina
Że Panna czysta, że Panna czysta
Porodziła Syna
 Chrystus się rodzi,
 Nas oswobodzi,
 Anieli grają,
 Króle witają
 Pasterze śpiewają,
 Bydłęta kłękają
 Cuda, cuda ogłaszają.

Maryja Panna, Maryja Panna
Dzieciątko piastuje,
I Józef stary, i Józef stary Ono pielęgnuje
 Chrystus się rodzi ..

Lulajże Jezuniu

Najstarsza wersja tekstu z rękopisu "Kolęda czyli zbiór pieśni na Boże Narodzenie dla wygody i nabożeństwa Mość Panien Franciszkanek klasztoru św. Jędrzeja ap." Przez B.Ch. Ref. Spisany w Krakowie R.P.1808; melodia powszechnie dziś śpiewana

Lulajże, Jezuniu, moja perełko,
Lulaj, ulubione me pieścidełko.
 Lulajże, Jezuniu, lulajże, lulaj
 A Ty Go, Matulu, w płaczu utulaj.

Dam ja Jezusowi słodkich jagódek
Pójdę z Nim w Matuli serca ogródek.
 Lulajże ...

Dam ja Jezusowi z chlebem maselka
Włożę ja kukielkę w Jego jasełka.
 Lulajże ...

Dam ja Ci słodkiego Jezu cukierku
Rodzenków, migdałów, co mam w pudełku.
 Lulajże ...

Gdy śliczna Panna syna kołysała

Tekst z rękopisu Biblioteki Jagiellońskiej "Zabawa przy nowonarodzonym Panu Jezusie przez nabożne i wesołe śpiewanie...", z początku XVIII w.; melodia pojawiła się w XVIII-wiecznych śpiewnikach tzw. kantyczkach

Gdy śliczna Panna Syna kołysała
Z wielkim weselem tak jemu śpiewała
Lili lili laj, moje Dzieciąteczko,
Lili lili laj, śliczne Paniąteczko.

Wszystko stworzenie śpiewaj Panu swemu
Pomóż radości wielkiej sercu memu.
Lili, lili laj, wielki królewicu,
Lili lili laj, niebieski dziedzicu.

Sypcie się z nieba, śliczni aniołowie,
Śpiewajcie Panu, niebiescy duchowie.
Lili lili laj, mój wonny kwiateczku,
Lili lili laj, w ubogim żłóbeczku.

W żłobie leży

Kolęda znajduje się w kancjonale z 1705r.; melodia podana w wersji najczęściej dziś śpiewanej

W żłobie leży, któż pobieży
Kolędować małemu
Jezusowi, Chrystusowi
Dziś do nas zesłanemu?
Pastuszkowie, przybywajcie
Jemu wdzięcznie przygrywajcie
Jako Panu naszemu.

My zaś sami z piosneczkami
Za wami pospieszymy,
A tak tego Małego
Niech wszyscy zobaczymy:
Jak ubogo narodzony
Płacze w stajni położony,
Więc Go dziś ucieszymy.

Najprzód tedy niechaj wszędy
Zabrzmi świat w wesołości,
Że posłany nam jest dany
Emanuel w niskości.
Jego tedy powitajmy,
Z aniołami zaśpiewajmy:
"Chwała na wysokości".

Pójdźmy wszyscy do stajenki

Tekst i melodia znajduje się w "Dodatku do Śpiewnika kościelnego" M. Mioduszeńskiego, 1841r.

Pójdźmy wszyscy do stajenki,
Do Jezusa i panienki,
Powitajmy Małego
I Maryję, Matkę Jego.
Witaj Jezu ukochany,
od patryjarchów czekany,
od proroków ogłoszony,
od narodów upragniony.

Witaj, Dziecineczko w żłobie,
Wyznajemy Boga w Tobie,
Co się narodził tej nocy,
Byś nas wyrwał z czarta mocy.
Witaj Jezu ulubiony,
Witaj dwakroć narodzony,
Raz z Ojca przed wieków wiekiem,
A teraz z Matki człowiekiem.

Wśród nocnej ciszy

Tekst i melodia pochodzi z "Dodatku do Śpiewnika kościelnego", M. Mioduszewski, 1853r.

Wśród nocnej ciszy głos się rozchodzi:
Wstańcie pasterze, Bóg się wam rodzi;
Czym prędzej się wybierajcie,
do Betlejem pospieszajcie
przywitać Pana.

Ach, witaj Zbawco, z dawna żądany,
Cztery tysiące lat wyglądany!
Na Ciebie króle, prorocy
Czekali, a Tyś tej nocy
Nam się objawił.

Poszli znaleźli Dzieciątka w żłobie
Z wszystkimi znaki danymi sobie,
Jako Bogu cześć Mu dali,
A witając zawołali
Z wielkiej radości:

I my czekamy na Ciecie Pana,
A skoro przyjdiesz na głos kapłana
Padniemy na twarz przed Tobą
Wierząc żeś jest pod osobą
Chleba i wina.

Przybieżeli do Betlejem pasterze

Tekst podany za "Śpiewnikiem..." M. Mioduszewskiego; melodia w wersji dziś popularnej

Przybieżeli do Betlejem pasterze,
Grając skocznie Dzieciąteczku na lirze.
Chwała na wysokości, chwała na wysokości,
A pokój na ziemi.

Oddawali swe ukłony w pokorze
Tobie z serca ochotnegom o Boże!
Chwała na wysokości...

Anioł Pański sam ogłosił te dziwy,
Których oni nie słyszeli jak żywi.
Chwała na wysokości...

Dziwili się na powietrzu muzyce
I myśleli co to będzie za Dziecię.
Chwała na wysokości...

Któremu się wół i osieł kłaniają,
Trzej królowie podarunki oddają.
Chwała na wysokości...

I anieli gromadami pilnują,
Panna czysta i z Józefem piastują.
Chwała na wysokości...

Oj, maluśki, maluśki

Zasadniczy tekst pieśni znajduje się w "Kolędzie..." 1808r., refren jest dodatkiem późniejszym; melodię podajemy według opracowania B. Rizziego

Oj, maluśki, maluśki, maluśki
Jako rękawicka
Alboli też jakoby, jakoby
Kawałeczek smyka.
La la la la la la la
La la la la la

Cy nie lepiej Tobie by, Tobie by
Siedzieć było w niebie,
Wsak Twój Tatuś kochany, kochany
Nie wyganiał Ciebie.
La la la...

Tam Ci zawse służyły, służyły
Prześlicne janioty,
A tu lezys sam jeden, sam jeden
Jako palec goły.
La la la...

Hej, co się więc takiego, takiego
Tobie, Panie stało,
Ześ się na ten kiepski świat, kiepski świat
Przychodzić zachciało
La la la...

Albo się więc, mój Panie, mój Panie,
Wróć do Twojej dziedziny,
Albo się zanieść pozwól, nieść pozwól
Do mej chałupiny
La la la...

Będzies się tam miał z pysna, miał z pysna
Jako miałeś w niebie,
Mam ja mleka słodkiego, słodkiego
Garnusek dla Ciebie.
La la la...

Jam jest dudka Jezusa małego

Pieśń znajduje się w kancjonale z 1705 r., odpisanym później w 1754r. przez Annę Kiernicką ze Zgromadzenia S.S. Benedyktynek. Tekst, różniący się niektórymi zwrotkami, podajemy za źródłem z 1809 - "Kolęda...". Powszechnie dziś znana melodia jest nieco zmieniona w stosunku do wersji wyżej wymienionego kancjonału, identyczna z zapisem M. Mioduszewskiego "Pastorałki i Kolędy" 1834r.

Jam jest dudka Jezusa małego,
Będę mu grać z serca uprzejmego.
Graj, dudka, graj, graj panu, graj

Zagram Panu w kozłowe ducedzki,
Dla Jezusa i dla Panienczki.
Graj, dudka...

Na piszczałce i na multaneczkach,
Na bandurze, ba, i na skrzypeczkach.
Graj, dudka...

Na fujarce, na głośnym cymbale,
na organkach, na starym regale.
Graj, dudka...

W szalამaje i w klawicymbały,
Aż Panięciu będą nóżki drgały.
Graj, dudka...

Już ci Panna miło nadśluchuje,
Stary Józef rzeško podskakuje.
Graj, dudka...

Póki tylko w ciele moim siły,
Pótyć będę grać, mój Jezu miły.
Graj, dudka...

Wszystkie kolędy i ich zapisy nutowe pochodzą z antologii, opracowanej przez Ewę Grotnik - "Polskie kolędy i pastorałki", Kraków 1957